

Birds and Forestry

Mark Avery en Roderick Leslie
T & A.D. Poyser, London. 299 pag. Prijs ca fl 60,-

Tussen bosbouw en natuurbescherming onstonden in de tachtiger jaren in Engeland grote tegenstellingen vanwege de grootschalige aanplant van naaldhout. Deze discussie bereikte een hoogtepunt bij de bebossing van hoogveengebieden; door de bebossing zouden diverse karakteristieke broedvogels in hun voortbestaan worden bedreigd.

De auteurs, respectievelijk bioloog en bosbouwer, doen een geslaagde poging om in deze discussie vooral feitenmateriaal te laten spreken. Het boek is uiteraard gericht op de Engelse situatie, waar gedurende de afgelopen 70 jaar uitgestrekte naaldboscomplexen (totaal 1,5 miljoen ha) werden aangeplant op heide - en veengronden. De belangrijkste doelstelling voor deze bossen was en is de productie van hout bij een intern rendement van tenminste 3 % op het geïnvesteerde kapitaal.

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 komen het belang van de nieuwe bossen voor algemene en voor zeldzame broedvogels, de effecten van beheersmaatregelen op broedvogels en praktische suggesties om de natuurwaarde van de productiebossen te verhogen aan de orde.

Met de heideontginningen achter de rug en de setaside en de bebossingen in de polders en de randstad onder handen vormen deze hoofdstukken interessante lectuur voor de Nederlandse bosbouwer/natuurbeschermer. Vergeleken met de situatie in de Engelse productiebossen blijkt duidelijk hoe veel verder we in de Nederlandse heidebebossingen en polderbossen gevorderd zijn met inrichting en beheer ten behoeve van een meervoudige functievervulling. Bijmenging van loofbomen, open plekken en dode bomen in het bos zijn in Nederland min of meer gemeengoed geworden en de omlopen zijn bijna twee maal zo lang als in de Engelse ontginningsbossen. Het is grappig om daarbij te constateren dat desondanks de discussies over natuurwaarden in beide landen toch in wezen hetzelfde zijn. Het onbevooroordeeld volgen van de discussie bij de burendraagt ongetwijfeld bij tot een beter wederzijds begrip in eigen huis.

Een uitvoerige behandeling van de specifieke vogelsoorten van de hooglanden en de invloed van bebossing op deze soorten in hoofdstukken 5 en 6 en de case studies van vier voor Engeland karakteristieke bosgebieden zijn boeiend, maar de verwantschap met de nederlandse bosbouw is minimaal. Een uitzondering vormt de case-study van Thetford, een ontginningsbos uit het begin van deze eeuw op

armere gronden. Dankzij dit soort bossen nemen soorten als kruisbek, sijs en havik duidelijk toe in Engeland. Daarnaast blijken soorten van meer open terrein, zoals nachtzwaluw en boomleeuwerik, zich op de - kennelijk nogal grote!! - kapvlakten en jonge aanplanten goed te kunnen handhaven.

In de laatste twee hoofdstukken komen de machtsstructuren in de hooglanden (principeel niet verschillend van ons "lage land") en de toekomstige ontwikkelingen aan de orde. Terugkijkend wordt geconstateerd dat noch de Forestry Commission, noch de Nature Conservancy Council met tevredenheid op de afgelopen 40 jaar kan terugkijken. Voor de komende decennia hoopt men met een goed afgevoegen landgebruik, een betere integratie van functies en meer wederzijds begrip te komen tot meer "multifunctionele" bossen.

En passant geeft het boek een helder en beknopt overzicht van de bosuitbreiding in Engeland sinds de oprichting van de Forestry Commission in 1919, en de technieken die daarbij werden gebruikt. Dat is niet alleen boeiend om te lezen; het is ook strikt noodzakelijke informatie om de gepresenteerde gegevens op hun merites te kunnen beoordelen.

Het verzorgde uiterlijk, de pentekeningen en foto's (waarvan helaas ongeveer de helft weinig informatieve vogelplaatjes) en de vlotte schrijfstijl maken het tot een prettig leesbaar boek. De waarde van het boek ligt niet zozeer in de directe toepasbaarheid voor Nederlandse bossen, maar vooral in de nuchtere en analyserende benadering van de "natuurwaarde" aan de hand van broedvogelsoorten en hun biotoeppen. Daarmee vormt het naar mijn smaak een goede aanvulling op de (vele) Nederlandse literatuur over de natuurwaarde van bossen.

GvT